

Stenografični zapisnik

sedme seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 29. septembra 1888.

Navzoči: Prvosednik: Deželni glavar dr. Jožef Poklukar. — Vladozi zastopnik: C. kr. deželni predsednik baron Andrej Winkler. — Vsi članovi razun: Knezoškof dr. Jakob Missia, baron Oton Apfaltrern, Karol Luckmann, Vilhelm Pfeifer, vzvišenost baron Jožef Schwegel, baron Alfons Zois.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika VI. deželno-zborske seje 27. septembra 1888.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 53. Poročilo deželnega odbora gledé dovoljenja priklad za okrajne ceste.
4. Ustno poročilo odseka za letno poročilo o letnem poročilu deželnega odbora, in sicer:
 - a) o § 8. „Šolstvo“;
 - b) o § 10. „Osebné zadeve“;
 - c) o § 11. „Splošné zadeve“;
 - d) o § 1. „Sklenjeni zakoni“;
 - e) o § 2. „Davki“;
 - f) o § 4. „Deželne podpore“;
 - g) o § 7. „Deželni zavodi in zakladi, A. Prisilna delalnica, B. Deželni dobrodelni zavodi“.
5. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1887. (k prilogi 6.).
6. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za leto 1889. (k prilogi 7.).
7. Ustno poročilo finančnega odseka gledé doneska k troškom uravnave reke Krke (k prilogi 14.).
8. Ustno poročilo upravnega odseka gledé osuševalnih del v Račenski dolini (k prilogi 42.).

Stenographischer Bericht

der siebenten Sitzung

des krainischen Landtages

zu Laibach

am 29. September 1888.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Dr. Josef Poklukar. — Vertreter der k. k. Regierung: R. k. Landespräsident Andreas Baron Winkler. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Otto Baron Apfaltrern, Karl Luckmann, Wilhelm Pfeifer, Excellenz Josef Baron Schwegel, Alfons Baron Zois.

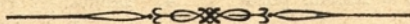
Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolls der VI. Landtagsitzung vom 27. September 1888.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 53. Bericht des Landesausschusses betreffend die Genehmigung von Umlagen für Bezirksstraßenzwecke.
4. Mündlicher Bericht des Rechnungsbereichsausschusses über den Rechnungsbereich des Landesausschusses, und zwar:
 - a) über § 8 „Unterrichtswesen“;
 - b) über § 10 „Personalien“;
 - c) über § 11 „Allgemeines“;
 - d) über § 1 „Gesetzesbeschlüsse“;
 - e) über § 2 „Steuern“;
 - f) über § 4 „Landesunterstützungen“;
 - g) über § 7 „Landesanstalten und Fonde“, A. „Zwangsarbeitsanstalt, B. „Landeswohlthätigkeitsanstalten“.
5. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabluß der Landes- Wein-, Obst- und Ackerbauschule in Stauden pro 1887 (zur Beilage 6).
6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Vorschlag der Landes- Wein-, Obst- und Ackerbauschule in Stauden pro 1889 (zur Beilage 7).
7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses betreffend die Beitragsleistung behufs Regulirung des Gurflusses (zur Beilage 14).
8. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses betreffend die Entwässerungsarbeiten im Račnathale (zur Beilage 42).

9. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji občine Loški Potok za izločitev iz Ribniškega sodnega okraja in združenje z Ložkim sodnim okrajem.
10. Priloga 50. Poročilo upravnega odseka o načrtu zakona, s katerim se prenareja zakonito določilo o tistih, ki so oproščeni, da ne plačujejo pristojbine za lovsko karto (k prilogi 33.).
11. Priloga 51. Poročilo upravnega odseka o načrtu zakona o prepovedanem lovskem času (k prilogi 31.).
12. Priloga 52. Poročilo finančnega odseka o proračunu normalno-šolskega zaklada za l. 1889. (k prilogi 9.).
13. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji začasnega učitelja Ivana Zarnika v Nevljah, da bi se uvrstil v tisti plačilni razred, v kojem je bil pred boleznijo.
14. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji učiteljske sirote Ivane Mashek za dovoljenje daljnega uživanja miloščine letnih 50 gld.
15. Ustno poročilo finančnega odseka o letnem poročilu delnega odbora, in sicer o § 8. „Šolstvo“, marg. št. 7 „Nemščina na slovenskih ljudskih šolah“ in marg. št. 8 „Neobligatni pouk v nemščini na slovenskih ljudskih šolah“.
9. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeinde Laferbach um Ausscheidung aus dem Gerichtsbezirk Reifnitz und Einreihung in den Gerichtsbezirk Laas.
10. Beilage 50. Bericht des Verwaltungsausschusses über den Gesekentwurf betreffend die Abänderung der gesetzlichen Bestimmung über die Befreiung von der Entrichtung der Jagdkartengebühr (zur Beilage 33).
11. Beilage 51. Bericht des Verwaltungsausschusses über den Gesekentwurf betreffend die Schonzeit des Wildes (zur Beilage 31).
12. Beilage 52. Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag des Normalstuhlfondes pro 1889 (zur Beilage 9).
13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des provisorischen Lehrers Johan Zarnik in Neul um Einreihung in jene Gehaltsklasse, in der er vor seiner Erkrankung stand.
14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Rusiklehrerswaife Johanna Mashek um Bewilligung des Fortbezuges der Gnadengabe jährl. 50 fl.
15. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechenschaftsbericht des Landesauschusses, und zwar über § 8 „Schulwesen“, Marg. Nr. 7 „Deutsche Sprache an slovenischen Volksschulen“ und Marg. Nr. 8 „Unobligater Unterricht in der deutschen Sprache an slovenischen Volksschulen“.

Seja se začne ob 10. uri 30 minut dopoldne.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 30 Minuten vormittag.

Deželni glavar:

Otvorjam sejo in izrekam sklepčnost slavnega zbora. Prosim gospoda tajnika, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika VI. deželno-zborske seje 27. septembra 1888.**1. Lesung des Protokollses der VI. Landtags-sitzung vom 27. September 1888.**

(Tajnik Pfeifer bere zapisnik VI. seje v nemškem jeziku. — Secretär Pfeifer verliest das Protokoll der VI. Sitzung in deutscher Sprache.)

Deželni glavar:

Wird gegen die Fassung des soeben vernommenen Protokollses eine Einwendung erhoben?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ist nicht der Fall.

Izrekam torej, da je zapisnik zadnje seje potrjen.

2. Naznanila deželno - zborskega predsedstva.**2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.****Deželni glavar:**

Naznaniti mi je, da sem dovolil gospodu poslancu Luckmann-u tridnevni dopust.

Predsedstvu deželne zbornice so došle sledeče peticije:

Kupčevalci in oštirji v Ribnici prosijo, da bi odpadlo daljno pobiranje deželne naklade na žganje. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kupčijska zadruga v Kamniku prosi, da bi odpadlo daljno pobiranje deželne naklade na žganje. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kupčevalci in oštirji v Višnjigori prosijo, da bi odpadlo daljno pobiranje deželne naklade na žganje. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kupčevalci in oštirji v Višnjigori prosijo, da bi odpadlo daljno pobiranje deželne naklade na žganje. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kupčevalci in oštirji v Višnjigori prosijo, da bi odpadlo daljno pobiranje deželne naklade na žganje. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Murnik izroča sledeče prošnje:

Kupčevalci in oštirji v Sodrašici in okolica, prosijo, da bi se odpravil davek na žganje. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kupčevalci in oštirji v Dolnicah prosijo, da bi se odpravil davek na žganje. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kupčevalci in oštirji na Bledu prosijo, da bi se odpravil davek na žganje. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kupčevalci in oštirji na Bledu prosijo, da bi se odpravil davek na žganje. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kupčevalci in oštirji na Bledu prosijo, da bi se odpravil davek na žganje. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kupčevalci in oštirji na Bledu prosijo, da bi se odpravil davek na žganje. (Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kupčevalci in oštirji v Domžalah prosijo, da bi se odpravil davek na žganje.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kupčevalci in oštirji v Stožicah prosijo, da bi se odpravil davek na žganje.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Handelstreibende aus der Gemeinde Sagor bitten um Abschreibung eventuell Ermäßigung der Landesauf-lage auf geistige Getränke.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Handelstreibende aus der Gemeinde Ratjschach bitten um Aufhebung der Landesauf-lage auf geistige Getränke.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Nadalje izročam jaz sledeče prošnje:

Kupčevalci in oštirji v Begunjah prosijo, da bi odpadlo pobiranje deželne naklade na žganje.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Anton Jeršan iz Unca prosi, da bi odpadlo pobiranje deželne naklade na žganje.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Prodajalci in oštirji v Borovnici prosijo, da bi odpadlo pobiranje deželne naklade na žganje.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kupčevalci in oštirji v Moravčah prosijo, da bi se odpravilo pobiranje deželne naklade na žganje.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kupčevalci in oštirji v Babnempolji prosijo, da bi se odpravilo pobiranje deželne naklade na žganje.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Pintareli Janez v Ajdovščini prosi podpore vsled škode po povodnji.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Dalje gospod poslanec dr. Papež izroča prošnjo trgovcev iz Vač, da bi odpadlo pobiranje deželne naklade na žganje.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

S tem je rešena 2. točka dnevnega reda.

Preidemo torej k 3. točki dnevnega reda, to je:

3. Priloga 53. Poročilo deželnega odbora, gledé dovoljenja priklad za okrajne ceste.**3. Beilage 53. Bericht des Landesaussschusses betreffend die Genehmigung von Umlagen für Bezirksstraßenzwecke.**

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Preidemo k 4. točki dnevnega reda. Prosim gospoda poročevalca, da o njej poroča.

4. Ustno poročilo odseka za letno poročilo o letnem poročilu deželnega odbora, in sicer:

4. Mündlicher Bericht des Rechnungsausschusses über den Rechnungsausschussbericht des Landesauschusses, und zwar:

- a) o § 8. „Šolstvo“;
- a) über § 8 „Unterrichtswesen“;

Poročevalec dr. Sterbenec:

Slavni zbor! Poročati mi je o „šolstvu“, § 8. letnega poročila. Omeniti je najpred realkega poslopja, glede katerega je hranilnica uničiti hotela staro pogodbo, da bi ložeje razpolagala s prostori. Sklenila se je nova pogodba, po kateri plačujete mesto in dežela na leto 1.000 gld., od katerih spada 500 gld. na deželni zaklad.

Marg. št. 2. govori o pouku v kmetijstvu in o posebnem kursu, katerega so nameravali napraviti za bogoslovce in za dijake srednjih šol. Ker temu nasvetu niti ordinariat, niti vodstva srednjih šol niso pritrdila, je ministerstvo odklonilo dotično prošnjo.

Marg. št. 3. govori o primanjkljeju pri normalno-šolskemu zakladu, kateremu pa je bilo moč v okoliš priti, ker je bil revirement dovoljen.

Marg. št. 4. in 5. je že razpravljal finančni odsek v 4. seji tega zasedanja.

Marg. št. 6. govori o šolah na Kranjskem sploh. Bilo je v šolskem letu 1886/7 282 šol, izmed teh ogromna večina 241 čisto slovenskih, 24 nemških in 17 utrakvističnih. Bile so eno-, dvo-, tri-, štiri- in petrazrednice, v nekaterih šolah je bil pouk celodneven, v drugih poldneven. Izmed 63.314 za šolo ugodnih otrok je obiskovalo 54.296 šolo, torej se mora priznati, da se je pridno obiskovalo, le 7% ostane šolo ne obiskajočih otrok. Mnogo teh pa je bilo oproščenih, ker so preveč oddaljeni od šol. O marg. št. 7. in 8. bode danes poročal finančni odsek pri točki 15. dnevnega reda.

Marg. št. 9. govori o podpori letnih 6.000 gld., katero je doslej dajala kranjska hranilnica za šolske stavbe; katere pa z naprej več dajati, ker se bode baje spremenil šolski zakon v državnem zboru.

Marg. št. 10 — 16. govoré o napravi novih ljudskih šol v tam omenjenih krajih, 17 — 28 pa o razširjanju enorazrednih v dvo-, oziroma dvorazrednih šol v trirazredne.

Marg. št. 29. govori o šoli na Dobovcu. Tukaj je meni še bolj znano iz seje okrajnega šolskega sveta, kako se potegujejo za to šolo, doslej pa je neugodno, ker je šolska občina zelo majhna in so troški veliki, tako da bi tudi s 100% doklado šolo šele v dolgih letih poplačali.

Marg. št. 30. govori o posojilu 8.000 gld., katero se je dovolilo šolski občini Črnomelj. Od tega se je doslej plačala polovica.

Marg. št. 31. — 46., katere zadevajo deželno vinarsko, sadjarsko in poljedelsko šolo na Grmu, so izročene finančnemu odseku v poročanje, istotako marg. št. 47, o kateri je finančni odsek že poročal.

Marg. št. 48. in 49. govorite o stipendijah, katere so se dovolile Cirilu Koch-u in Jožefu Stirnu, prvemu za obiskovanje akademije umetnosti na Dunaji, drugemu za obiskovanje tehnološkega obrtnega muzeja na Dunaji.

Odsek za letno poročilo torej priporoča:

Razun marg. števil 5, 7, 8, 31 — 46, in 47 se ves § 8. o šolstvu vzame na znanje.

(Obvelja. — Angenommen.)

- b) o § 10. „Osebne zadeve“;
- b) über § 10 „Personalien“;

Ta paragraf govori o osebnih zadevah. Pri deželnem odboru nastavili so novega uradnika v osebi Jožefa Pihlerja, umirovljen pa je bil oficial vitez Jožef Pagliaruzzi, umrl je oficial Janez Flöre. Uradniki: Vizjak, Triller, Zalar in Klinar prišli so na višje stopinje, oziroma v višjo plačo. Miloščina Marije Skedl se je povečala, pogrebščina se je dovolila Lizi Mejač. Glede miloščine Katre Kurent je bil deželni odbor v razgovoru s štajerskim deželnim odborom in ker je ta dovolil miloščino le za eno leto, je temu pristopil tudi naš deželni odbor. Rudolfu Ahčinu je bila miloščina dovoljena.

Odsek za letno poročilo nima tukaj nič posebnega nasvetovati in predlaga, naj slavni zbor tudi ta § 10. na znanje vzame.

(Obvelja. — Angenommen.)

- c) o § 11. „Splošne zadeve“;
- c) über § 11 „Allgemeines“;

Najprvo govori ta § o važnem predlogu, naj bi se posestniki obligatorno zavarovali pri deželnih zavarovalnicah. Deželni odbor Kranjski je stopil v dogovor s štajerskim, kateri je bil vprašal namestništvo v Gradci, katero je v tej zadevi že stopilo v dogovor s c. kr. vlado, pa še ni dobil odgovora. Stvar torej še ni rešena.

Zvedenci za odvezo od bire so izvoljeni v davčnih okrajih: Črnomelj, Metlika, Novomesto, Žužemperk in Trebnje.

Marg. št. 3. zadeva od deželnega zbora lani sklenjeno resolucijo, da se pri zemljiških knjigah zabilježi ime katastrske občine v obeh jezikih, ako je to v navadi. Deželni odbor je to odstopil slavni vladi, pa še ni sprejel odgovora do takrat, ko se je poročilo tiskalo.

Deželni glavar:

K tej marg. št. oglašil se je za besedo gospod poslanec Kersnik, podelim mu jo.

Poslanec Kersnik:

Slavni zbor! Čudil sem se nekako, ko sem čital poročilo deželnega odbora gledé resolucije, katero smo sklenili v lanskem zasedanji dne 3. januarja 1888 in o kateri se danes obravnava, čudil za to, ker se pravi, da pri nas ni odgovora od slavne vlade, akopram se vlada ravno gledé tega vprašanja jako zanima v sosednih deželah, — po Štajerskem in Koroškem — kakor čitamo v listih. Zvedel sem sicer, kedaj se je deželni odbor obrnil do slavne vlade; zgodilo se je to majnika mesca. Posebno pozno to ni, pa posebno hitro tudi ne, ker smo že januarija mesca to sklenili. Slavna vlada je menda v tej zadevi kaj ukrenila ter se morda že obrnila do predsednikov deželnih sodišč. Mogoče je, pa tega ne vemo. Da se pa stvar ne pozabi in jo obdržimo v evidenci, mislim, da bi bilo umestno, ponoviti lansko resolucijo, in se na-dejam, da tudi gospodje od nasprotne strani ne bodo imeli nič proti temu. Saj smo se vjemali v principu, namreč, da se vpiše nemško in slovensko ime v zemljiško knjigo, razloček med predlogom gospoda barona Apfaltrerna in predlogom upravnega odseka je bil le ta, da sem jaz zahteval vpis v obeh jezikih, koder so v navadi, gospod baron Apfaltrern pa vpis v obeh jezikih. Jaz sem se namreč skliceval na to, da imamo mnogo občin, v katerih je le eno edino ime v navadi.

Zatorej predlagam:

Slavni zbor naj sklene:

Visoka c. kr. vlada se vnovič pozivlja, da potrebno ukrene, da se pri zemljiških knjigah vojvodine Kranjske v napisu imovinskega lista navede ime dotične katasterske občine v obeh deželnih jezikih, kjer je tako ime v navadi.

Deželni glavar:

Vprašati mi je v prvi vrsti, ali se ta resolucija zadostno podpira. Prosim torej gospode, ki podpirajo ta predlog, naj blagovolé ustati.

(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Predlog je dovelj podprt, torej je v razpravi.

Deželni predsednik baron Winkler:

Visokemu zboru hočem le omeniti, da sem dopis, kateri mi je došel o dotični zadevi od deželnega odbora, predložil visokemu ministerstvu za pravosodje. Ne dvomim, da se stvar na eno ali drugo stran še preiskuje, tako da ministerstvo dosedaj še ni utegnilo stvari končno rešiti. Odgovora dosihmal nisem dobil, pa ni dvoma, da odgovor dojde tudi menda brez posebne resolucije.

Poročevalec dr. Strbenec:

Odsek za letno poročilo se temu predlogu gospoda poslanca Kersnika tem menj ustavlja, ampak je z njim v soglasji, ker je bil že v lanskem zasedanji sprejet.

Deželni glavar:

Torej preidemo k glasovanju o tej resoluciji, ki spada le k tej marg. številki. Prosim gospode,

ki se strinjajo s predlogom gospoda poslanca Kersnika, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Poročevalec dr. Strbenec:

Marg. št. 4. govori o zemljiški odvezi ter pravi, da je ministerstvo za notranje zadeve dovolilo, da se je okrajni glavar v Radoljici par mescev izključno pečal z zemljiško odvezo. Deželni odbor je izrekel za to gospodu deželnemu predsedniku, ki je to izposloval, najtoplejo zahvalo.

V marg. št. 5. se poroča, da se je kustosu botaničnega vrta dovolila neka nagrada in vršili so se dogovori, ali ne bi bilo umestno, da se botanični vrt drugam prestavi, ker je sedaj zunaj mesta za dijake, kateri ga hočejo obiskovati, oddaljen. Dogovori z deželno vlado in deželnim šolskim svetom pa doslej niso imeli nobenega uspeha. Razmere še niso popolnoma pojasnene in tudi ni za to primerne fonda, zatorej je odsek za letno poročilo nekako svoje obžalovanje izrekel in željo, da bi kmalu prišel botanični vrt na primeren prostor ter bi imel potrebne nasade za pouk učencev srednjih šol.

V marg. št. 6. se nahaja, da je deželni odbor za topliškega zdravnika v zdravišči na Bledu dal 300 gld. podpore in to ostane tudi zanaprej, dokler ne bodo nameščeni stalni zdravniki.

Marg. št. 7. govori o okrajnih blagajnicah. Ker se razmere niso predručile, bi bilo želeti, da ostanejo tudi še v l. 1889. Zatorej odsek za letno poročilo predlaga:

Deželnemu odboru se naroča, visoko c. kr. vlado naprositi, da se okrajne blagajnice tudi leta 1889. ne odpravijo.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Marg. št. 8. govori o reciprocitêti s Srbijo, katera je od svojega l. 1885. storjenega predloga odstopila, torej tudi dežela od svojega.

Marg. št. 9. nam kaže imovino požarno-stražnega zaklada, ki je znašala koncem l. 1887. 6.645 gld. 9½ kr. Sledeča marg. št. 10. pa govori o zavarovalnicah, katere obstoje na Kranjskem in nam podaja v svotah, katere dajo za požarne brambe, podoba, kako so po deželi razširjene. Najbolje razširjena je vzajemna zavarovalna družba v Gradci, po tem Slavija, Riunione Adriatica di Sicurtà, Assicurazioni Generali i. t. d. Vse skupaj so plačale v prid požarnim brambam 5.033 gld. 10¼ kr.

Marg. št. 11. govori o rudniku v Zagorji. Znano je, kako velik krik je nastal, ko se je slišalo, da se bode rudnik v Zagorji popustil. Pisalo se je na vse strani, klicala deželna vlada, deželni zbor in ministerstvo na pomoč. Politične oblasti slednjič niso mogle vplivati, ker imata konsorcij in vodstvo železnice svoje koncesije. V drugem dopisu je prišlo naznanilo, da bode železnica še veliko premoga potrebovala, katerega bode venderle v teh krajih jemala, in da se bodo v Trbovljski rudnik, kjer se je delo pomnožilo za 40 ton, delavci iz Zagorja vzeli, in res je 80 rudokopov in 80 delavcev bilo tam sprejetih.

Marg. št. 12. govori o mostu čez Savo pri Črnučah. Kakor gospodje razvidijo iz letnega poročila, so bile tudi tukaj velike obravnave. Konsorcij, ki hoče železnico delati, je mislil, da bi en most zadoštoval za promet, za navadno vožnjo in za železnico. Ministerstvo in deželna vlada sta stvar preiskavala in sprevidela, da ni tako lahko, kajti most pri Črnučah je na cesti iz Dunaja v Trst velikega pomena za promet, pa tudi vojaškega pomena, torej ni kazalo ta most odpraviti, tudi niso finančne razmere za to ugodne in zaradi tega ministerstvo ni v to privolilo.

Marg. št. 13. govori o železniških tarifih. V deželnem zboru se že dalje časa bavimo z vprašanjem, kako bi se tarife na železnicah znižale. To je že naš ranjki tovariš vitez Schneid v deželni zbor spravil in pogaja se za to posebno toplo naš tovariš gospod Luckmann, ter je tekom leta vendar dosegel, da bodo tarife vsaj toliko znižane, kakor veljajo za 170 km oddaljeno Gorico. Temu pa vlada ni pritrdila, da bi se napravil v Šiški poseben kolodvor.

Odsek za letno poročilo predlaga, naj se § 11. vzame na znanje.

(Obvelja. — Angenommen.)

- d) o § 1. „Sklenjeni zakoni“;
d) über § 1 „Gesetzesbeschlüsse“;

(Poročevalec čita naslove marginalnih števil. — Der Berichterstatter liest die Titel der Marginal-Rubriken.)

Gledé zakona o zdravstveni službi v občinah omenjam, da dotični izvršilni ukaz še ni izdan. Gledé zakona o razdelbi skupnih zemljišč in gledé zakona o sestavi deželne komisije za očiščevanje gozdnega sveta od tujih osredkov, katera zakona tudi še nista zvršena, pa opozarjam na deželnega odbora poročilo, ki se nahaja na straneh 14, 15 in 16.

Odsek za letno poročilo prosi:

Slavni deželni zbor naj § 1. letnega poročila vzame na znanje.

Deželni predsednik baron Winkler:

Samo kratko bi nekoliko omenil pri nekaterih točkah, pri katerih je gospod poročevalec izrekel, da stvar še ni dovršena.

Gledé načrta zakona o zdravstveni službi v občinah morem visokemu zboru naznaniti, da je že izdelano službeno navodilo za zdravnike, pa tudi, da se je napravil načrt o razdelitvi vse dežele Kranjske v zdravstvena okrožja in napravila zajedno pristojbinska tarifa za okrožne zdravnike. Stvar se je poslala slavnemu deželnemu odboru, s katerim se vrše še nekateri razgovori, ker zvršilne naredbe prej ni mogoče razglasiti v deželnem zakoniku.

Gledé zakona o sestavi deželne komisije za očiščevanje gozdnega sveta od tujih osredkov in zaokroževanje gozdnih mej, in gledé zakona o razdelbi skupnih zemljišč morem naznaniti slavnemu zboru, da se je med tem že dotična deželna komisija sestavila in da sta tudi imenovana dva krajna komisarja, da bodeta zvrševala zakon o razdelbi skupnih

zemljišč. Dotični izvršilni ukaz, ki obsega 177 paragrafov, je bil koncem meseca avgusta razglašen v deželnem zakoniku, tako da se zdaj lahko brez ovire postopa po omenjeni postavi o razdelbi skupnih zemljišč, kakor hitro bodo nanreč udeleženci svoje predloge, svoje tako imenovane prouzročitve (provokacije) izročili pristojnim oblastvom, kar bi bilo potrebno, da bi nanreč postavljena komisija lahko začela svoje delo in je kolikor mogoče brez zadržkov nadaljevala.

Prosim, naj slavni zbor to vzame na znanje.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, preidemo k glasovanju in prosim gospode, kateri pritrdé nasvetu odseka za letno poročilo, da se § 1. letnega poročila jemlje na znanje, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

- e) o § 2. „Davki“;
e) über § 2 „Steuern“;

Poročevalec dr. Strbenec:

Finančno ravnateljstvo na Kranjskem je na željo deželnega odbora dalo izkaz, katerim davčnim občinam in koliko se jim je davka odpustilo. To se je zgodilo zavoljo velikih ujim, ki so lanskega leta zadele našo deželo. Iz tega izkaza torej vidimo, kateri kraji so bili najhuje prizadeti. V Kočevskem okraju se je odpisalo 2.568 gld. 14½ kr., v Litijskem okraju 2.179 gld. 50 kr., posebno hudo zadet pa je bil Trebanjski okraj, kjer se je vsled tega odpisalo 7.711 gld. 72 kr. V vseh 23 davčnih okrajih se je odpisalo 15.683 gld. 16½ kr.

Druga marginalna številka tega paragrafa pa ima izkaz neposrednih davkov s prikladami vred za l. 1887, katero je tudi finančno vodstvo poslalo na prošnjo deželnega odbora. Iz tega vidimo, da znaša skupna svota neposrednih davkov z dokladami vred za l. 1887. 1.454.795 gld. 43½ kr., svota vseh priklad pa 802.790 gld. 40½ kr. Ker tukaj odsek za letno poročilo nima prav nič omeniti, predlaga: naj slavni zbor tudi § 2. letnega poročila vzame na znanje.

(Obvelja. — Angenommen.)

- f) o § 4. „Deželne podpore“;
f) über § 4 „Landesunterstützungen“;

Ta paragraf govori o deželnih podporah od strani 56. do 61. in naznanja le to, kar smo v zadnjem zasedanju sklenili ter da je to deželni odbor tudi izpeljal. Podpore so zadevale deloma posameznike, deloma cele kraje ali občine, ki so po vodi, toči, suši i. t. d. trpele. Nekatero svoto pa so se bile kar pobotale, ker so bile dotične občine dolžne deželi in se jim je znesek podpore pri dolgu zbrisal. Ker deželni odbor tukaj ni drugega storil, kakor izpeljal sklepe slavnega zbora,

predlagam v imenu odseka za letno poročilo, naj slavni zbor tudi ta § 4. vzame na znanje.

Poslanec Robič:

Marg. št. 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10 in 11 obsegajo podpore, ki niso bile izplačane z dovoljenjem slavnega zbora, ampak te je deželni odbor v svojem delokrogu izvršil, ker so bile potrebščine res nujne in so bili poškodovanci v veliki potrebi. Mislim, da se te marginalne številke vzamejo „z odobravanjem“ na znanje.

Poročevalec dr. Strbenec:

V slučajih, katere je omenil gospod predgovornik, nastopila je potreba vsled povodnji, ognja i. t. d. Deželni odbor je po svoji previdnosti tam dajal, kjer je res bila potreba. Strinjam se torej z dostavkom gospoda poslanca Robiča, da se reče, kjer treba: „z odobravanjem“, ter priporočam slavnemu zboru ta spremenjeni predlog.

(Obvelja. — Angenommen.)

g) o § 7. „Deželni zavodi in zakladi, A. Prisilna delalnica. B. Deželni dobrodelni zavodi.“

g) über § 7 „Landesanstalten und Fonds, A. Zwangsarbeitsanstalt, B. Landeswohlthätigkeitsanstalten“.

Odsek za letno poročilo pretresoval je § 7. obsegajoči deželne zavode in zaklade, izmed katerih je deželni muzej že rešen ob priliki obravnave računskega sklepa muzejskega zaklada za l. 1887., torej ostaja še poročati o prisilni delalnici in o dobrodelnih deželnih zavodih.

ad A. Gledé prisilne delalnice opozarja se pri odstavku „zdravstvene razmere“ na tiskovno pomoto, ki se ima popraviti tako, da se namestu št. 249 postavi 245.

ad B marg. št. 13. Pri dobrodelnih deželnih zavodih presegajo oskrbovalni troški proračunjeno svoto in sicer:

a) pri blaznici v Ljubljani in na Studenci za 7.152 gld. 24 kr.;

b) pri porodnišnici za 108 gld. 26 kr.;

c) pri bolnici in podružnici na Poljanah za 2.914 gld. 74 kr.

Gledé prekoračenja preliminar:

ad a. vide prilogo 24	} ktere pojasnujejo in opravi-
ad b. „ „ 25	
ad c. „ „ 23	

čujejo dotično prekoračenje.

S temi opazkami stavljam v imenu odseka predlog:

Slavni zbor naj § 7. letnega poročilo pri naslovu A. „Prisilna delalnica“ in B. „Deželni dobrodelni zavodi“ vzame na znanje.

Poslanec Robič:

Pri marg. št. 3. nemškega teksta je v četrti vrsti spodaj izostala beseda „fein“, katero je uvrstiti

pred besedi „weiterer Erfaßungspruch“, ta tiskovna pomota naj se torej popravi.

Deželni glavar:

Prosim, naj se torej popravi ta tiskovna pomota. Preidemo k glasovanju in prosim gospode, kateri pri-trde predlogu odsekovem, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in s tem rešena ta točka dnevnega reda.

Preidemo k 5. točki dnevnega reda, prosim gospoda poročevalca finančnega odseka za poročilo.

5. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1887. (k prilogi 6.).

5. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsab-schluß der Landes-Wein-, Obst- und Ackerbau-schule in Stan-den pro 1887 (zur Beilage 6).

Poročevalec Dev:

Slavni zbor! V prilogi 6. je prvi končni račun novega deželnega zavoda na Grmu. Finančni odsek ne stavlja nobenih posebnih nasvetov. Dohodki in razhodki so višji, kakor so bili proračunjeni. Tako so n. pr. dohodki posestev bili proračunjeni na 900 gld., znašali pa so l. 1887. 2.603 gld. 45. kr., torej za 1.703 gld. 45 kr. več. Ako gospodje želé, bom na-drobno razkazal iz posebnega poročila, kaj znašajo posebni dohodki, če pa gospodje tega ne želé, se bo-mo le z zapisanimi številkami bavili.

Deželni glavar:

Ali želi kdo gospodov posebnega nadrobnega poročila o številkah?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker se nihče ne oglasi, sodim, da je slavni zbor zadovoljen s tiskanimi številkami.

Poročevalec Dev:

(Bere številke dohodkov, troškov in razkaza skupne imovine iz priloge 6., ki se brez debate potrdé. — Ließt die Ziffern der Einnahmen, Ausgaben und der Nachweisung des gesammten Vermögens aus Beilage 6, welche ohne Debatte genehmiget werden.)

Deželni glavar:

Preidemo k 6. točki dnevnega reda.

6. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu deželne vinarske, sad-

jarske in poljedelske šole na Grmu za leto 1889. (k prilogi 7.).

6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Vorschlag der Landes-Wein-, Obst- und Ackerbauschule in Stauden pro 1889 (zur Beilage 7.).

Poročevalec Dev:

Ker so se izvanredni troški za to šolo znižali, pričakovati je, da bode kmalu redno gospodarstvo nastopilo. Iz proračuna je razvidno, da velikanskih troškov, kojih je slavni zbor za to šolo dovolil, ni več.

Finančni odsek nasvetuje, da se številke troškov, v proračunu pod rubrikami I. — V. sprejmejo, namreč: (Bere rubrike I. — V. iz priloge 7. — Sieht die Rubriken I — V aus Beilage 7.) Pod rubriko VI. nasvetuje deželni odbor za poprave in vzdrževanja 2.100 gld. Finančni odsek je poudarjal, da se mora streha ob enem še na zahodnem kraju nadaljevati in zaradi tega je proračunjeno svoto zvišal na 3.000 gld. Za zavarovanje proti ognju vstavljena svota 5 gld. zadeva le poslopje na Trški gori, ker so ostala poslopja že zavarovana za 5 let.

Ostale rubrike predlaga finančni odsek nespremenjene po nasvetih deželnega odbora, namreč: (Bere rubrike VII. — X. iz priloge 7. — Sieht die Rubriken VII — X aus Beilage 7.) Skupna potrebščina znaša torej: 12.328 gld.

Zaklado predlaga finančni odsek nespremenjeno po nasvetu deželnega odbora, namreč: (Bere številke zaklade iz priloge 7. — Sieht die Ziffern der Bedeckung aus Beilage 7.)

Skupna zaklada torej znaša 8.150 gld., v primeri s potrebščino 12.328 gld. se kaže primankljaj 4.178 gld. Finančni odsek nasvetuje:

Slavni zbor naj sklene: Proračun deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1889. s potrebščino 12.328 gld., zaklado 8.150 gld., torej s primankljajem 4.178 gld., kateri je pokriti iz deželne zaklada, se odobri.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte genehmiget.)

Končno predlaga finančni odsek resolucijo: da se v prihodnjem letu nakupi decimalna tehtnica za Grmsko šolo, oziraje se na gospodarske razmere, odnosno da se bodo natanko domači pridelki zabilježili, in da bode kot javna tehtnica služila, ki bi dohodke gmotno zvišala. Stala bi 5 — 600 gld. in bi se go tovo dobro obrestovala. Finančni odsek torej nasvetuje sledečo resolucijo:

Deželnemu odboru se naroča, pretresati, ali bi bilo umestno napraviti javno decimalno tehtnico.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte genehmiget.)

Deželni glavar:

Gospod poročevalec želi tudi v imenu finančnega odseka poročati o marg. št. 31. — 46. § 8. letnega poročila. Ako ni formalnega ugovora izrekam, da se slavna zbornica s tem strinja. (Ni ugovora. — Es wird kein Widerspruch erhoben.)

Ustno poročilo finančnega odseka o letnem poročilu deželnega odbora, in sicer o § 8. marg. št. 31 — 46.

Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechenschaftsbericht des Landesausschusses, und zwar über § 8 Marg. Nr. 31 — 46.

Poročevalec Dev:

Pod imenovanih marg. številkah poročila deželni odbor o deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu, ter omenja imenovanje tretjega učitelja, da se je vrtnarju odpovedala služba, da se je prosilo državne podpore tudi za prihodnje leto in sicer za šolo in za učiteljski kurs; da je treba še mnogo učil kupiti, ter tudi v ta namen prosilo poljedelsko ministerstvo podpore, katero jo je dovolilo za l. 1888. in obljubilo za l. 1889. Ločili se bodo šolski in gospodarski računi in vodstvo je napravilo dotični načrt, katerega je deželni odbor potrdil. Za ameriško trtnico se je nakupilo 10.000 ključev riparia pri dr. Geršaku. Tudi suha sušilnica se bode postavila za 100 gld. Za preostanek 400 gld., kateri se je prihranil pri šolski kuhinji, kupila se je Wertheimova blagajnica in napravila ura na stolpu. Gledé ribarstva v Teškem potoku je poročalo vodstvo, da so si sosedje začeli polastiti pravice, na kar mu je deželni odbor naročil, naj se brani ter prestopke ovaja sodišču.

H koncu sledi letno poročilo, iz katerega po sname slavni zbor, da se je v tem zavodu že mnogo storilo, da napreduje prav uspešno, ter je pričakovati, da bode v teku nekaterih let ponos naše dežele.

Finančni odsek torej nasvetuje, naj se te marg. št. § 8. letnega poročila vzamejo na znanje.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte genehmiget.)

7. Ustno poročilo finančnega odseka gledé doneska k troškom uravnave reke Krke (k prilogi 14.).

7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses betreffend die Beitragsleistung behufs Regulierung des Gurkflusses (zur Beilage 14.).

Poročevalec vitez dr. Bleiweis-Trsteniški:

Slavni zbor! Ko je lanskega leta sklenil deželni zbor naprositi visoko vladu, da bi ona prevzela troške za uravnavo Krke, oziroma za preiskovalna dela, se je pač nadejal, da bode visoka vlada tudi to prošnjo uslišala. To se pa žalibog ni zgodilo. Visoko ministerstvo notranjih zadev je odgovorilo, da mora deželni zaklad prevzeti preiskovalne troške za uravnavo Krke. Ono je le dovolilo dati svoje tehniške organe, da se bodo vršila ta dela in ob enem izdelal načrt. Visoka deželna vlada je potem stavbni departement vprašala, koliko bi stala ta preiskovalna dela. Departement se je izrekel, da bi stala 2.300 do 2.500 gld. O potrebi uravnave Krke se je že tolikokrat govorilo

v visokem deželnem zboru in nadrobno pretresovalo, koliko koristi bi imela dežela in koliko koristi bi imela tudi država. Država v prvi vrsti zaradi tega, ker se vsled vsako leto se ponavljajočih povodenj vedno tudi poškoduje cestni érar, potem ker se velik del onega gozda, ki je lastnina grajščine Kostanjeviške, vedno poplavlja in končno tudi zaradi tega, ker Krka ni več sposobna, da bi se po nji plovile ladije.

Iz jako interesantnega poročila, tiskanega v letnem poročilu za l. 1876., vidimo, da ste bile že svoje dni povprašani kmetijski podružnici v Krškem in v Novem Mestu, ter da je okrajni zemljemerec Ankerst izdelal že nek načrt. Ta načrt pa je bil le bolj površen in zatoorej se tudi dozdevni računi o troških te uravnave nikakor ne ujemajo. Ankerst je izračunil, da bi stala uravnava nad 100.000 gld., med tem ko ste kmetijski podružnici se izjavili, da bode uravnava Krke, potrebni prekopi in odkup jezov stalo par milijonov goldinarjev.

Pravega načrta doslej nimamo, ta je pa vsakako potreben, ako hočemo enkrat poprijeti se tega dela. Dežela sama pač velikanskega dela ne bode zmogla, ampak bode morala v jako izdatni meri pomagati država, katera ni samo dolžna storiti v teh krajih kaj izdatnega za zboljšavo teréna, a tudi lastna korist bi jo morala pripraviti do tega, da ne odlaša dalje potrebnih predpriprav za uravnavo Krke.

Gledé načina, kako bi se dalo to doseči, so tudi mnenja različna. Nekateri mislijo, da bi bilo dovelj, ako bi se jezovi odstranili; drugi mislijo, da je uravnava Krke v zvezi z uravnavo Save, da ta ovira odtekanje Krke; tretji mislijo, da bi bilo zadosti, ako bi se Krka sploh osnažila, grmovje odpravilo in stranski odtoki osnažili. Pravega načina, kako naj bi se to storilo, doslej še ne poznamo, treba torej, da se načrt napravi, takrat bode prišla dežela v položaj se vprašati: ali zamorem kaj storiti za ugodno rešitev tega za Dolenjsko stran jako važnega vprašanja.

Ker pa ima vlada velik interes, da ona tudi skrbi za svoje imetje, se finančni odsek ni mogel strinjati z mislijo visokega ministerstva, da bi deželni zaklad sam moral prevzeti vse troške za preiskovalna dela in za načrt, ampak da bi morala država vsaj polovico troškov prevzeti, ob enem pa tudi dati na razpolaganje svoje tehnike, ker za izdelovanje takih načrtov je treba hydrotehnikov, katerih dežela nima in s katerimi ne more razpolagati.

V tem smislu Vam predlaga finančni odsek sledeče:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Ker je uravnava reke Krke v njenem dole-njem teku velike finančne važnosti, posebno za državo, ker oškodujejo ponavljajoče se povodenj cestni érar in zemljišča Kostanjevske grajščine, dalje, ker bi se morda po končani uravnavi tudi moglo ploviti po njej, kar je gotovo tudi v državnem interesu, naprosi se visoka c. kr. vlada, da prevzame polovico preiskovalnih troškov na državni zaklad, preiskovalna dela pa naj izvrše državni tehniki.

2. Drugo polovico na 2.500 gld. proračunjenih troškov prevzame do najvišjega zneska 1.250 gld. deželni zaklad.

Deželni glavar:

Želi kdo besede k temu predlogu finančnega odseka?

Poslanec Šuklje:

Le par skromnih besed bi si dovolil v podporo nasveta finančnega odseka. O stvari sami, o uravnavi Krke ne bodem govoril. Sklicujem se tu na razloge, katere sem navajal takrat, ko sem utemeljeval svoj samostalni predlog. Od tistega časa sem se razmere v Kostanjeviškem okraji niso zboljšale. Prebivalstvo tega okraja vedno še škodo trpi vsled periodičnih povodenj in ravno prikazni tekom zadnjih let so očitvidno dokazale, kako treba energično se lotiti te uravnave naše Krke. Letos smo imeli na Kranjskem mnogo deževja in vsled tega je Krka mnogokrat izstopila, tako, da je bilo inundacijsko ozemlje široko celo uro ter voda napravila je veliko škodo ljudem in njihovi živini. Kostanjevčani so sicer odpravili svojo živino v Kostanjevsko grajščino. V tistih vaseh pa, ki so sred nižave ob Krki, morala je živina po 3—4 dni stati v vodi, in naravno je bila škoda velika za lastnike. Že zaradi teh ponavljajočih se škod se mora odstraniti ta nedostatek.

Tudi drugo stran bi si usojal povdarjati. Ravno v Kostanjevškem okraji je najprej nastopila trtna uš, in ravno v tem okraji rapidno uničuje trsje. Vinske gorice so uničene, vinogradi, ki so bili vredni 1.000 gld., danes ne reprezentujejo niti vrednosti 50 gld. Kmet tam živi v prvi vrsti od vinogradov, ako teh nima, kaj bode ž njim? Bojim se, da tu nastane strašna kalamiteta, ako poklicani faktorji ne pomagajo. Kar se vinskih goric tiče, mislim, da tam, kjer se je vgnezdila trtna uš, še mnogo let ne bodo kapljice pridelali, torej bi bil pravi greh, ko bi še dalje prepuščali tisto debelo črno zemljo, tisto plodovito prst v Krški nižavi preplavljanju in pustošenju. Poleg osuševanja Ljubljanskega barja ni na Kranjskem nujnejšega melioracijskega dela, nego je uravnava reke Krke!

Poročevalec je že razlagal, da se letos ne bavimo prvič s tem predlogom, da se že mnogo let, ako se ne motim od l. 1874 sem, razpravlja to vprašanje v tej slavni zbornici. Doslej je bila diskusija vedno bolj akademična, z današnjim predlogom nastopimo prvič praktično pot. Pred vsem treba natančnih preiskav. Doslej nihče ne vé, koliko bode treba troškov za izvršitev tega dela, nihče ne ve, ali bodo troški tudi v pravem razmerju z koristjo, katero bode imel okraj pa tudi dežela in država od tega dela. Pa še na drugo vprašanje treba gledati, namreč, kako bode tako uravnanje vplivalo na podtalno vodo (Grundwasser). Pri vseh takih vodnih zgradbah opozarjajo strokovnjaki na nevarnost, da se podtalna voda preveč ne zniža in se menda kvar in škoda naredi tam, kjer so se ljudje nadejali koristi. Torej bode treba prav temeljitih preiskav pri tem delu. In če mislimo, kako malo pada je med Belo Cerkvijo in Krškim ustjem, in če pomislimo, kako vodnata je reka Krka, potem se vsiljuje vendar vprašanje, — in na to bode treba tudi gledati pri teh raziskavah, — ali se ne bi dala ta reka s primerno malimi troški tudi tako urediti, da postane plovna. Potem bi bilo mogoče les iz dolenjskih gozdov in seno mnogo ceneje izvažati nego

sedaj, ko nimamo drugega občila, kakor ceste in to še slabe ceste.

Kar se tiče države, moram pa reči: Obžalujem, da je država v tem slučaju bila tako malo radodarna. Privolila je državne tehnike, toda rekla je: plačajte jih iz deželnega zaklada. Pri tem je država pozabila na interes, katerega ima tudi ona pri uravnavi Krke, interes, ker je sama največji adjacēt. Zlasti gozd Kostanjevske grajščine bi izredno veliko pridobil po taki uravnavi. Pozabila je vlada nadalje na korist, katero bi imela država vsled zvišanja zemljiškega davka, ko bi se zemljišča zboljšala in naposled je tudi plovnost kake reke in s tem pridobitev novega občila državi v odločno korist.

Priporočam torej nasvet finančnega odseka in izrekam nado, da se vlada sedaj, ko je dežela že toliko storila, da prevzame polovico troškov na deželni zaklad, gledé druge polovice ne bode obotavljala in spolnila željo, ki je v očividnem interesu okraja, deže, pa tudi države same.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker se nihče ne oglasi in tudi gospod poročevalec odreka besedi, preidemo k glasovanju. Prosim torej gospode, ki pritrdé nasvetu finančnega odseka, naj blagovole ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in preidemo k sledeči točki dnevnega reda.

8. Ustno poročilo upravnega odseka gledé osuševalnih del v Račenski dolini (k prilogi 42.).

8. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses betreffend die Entwässerungsarbeiten im Račenthale (zur Beilage 42.).

Poročevalec dr. Papež:

Slavni zbor! V imenu upravnega odseka imam čast poročati o poročilu deželnega odbora, priloga 42. Znano je visokemu zboru o nezgodah in o velikih škodah, katero je leto za letom marljivo in štedilno prebivalstvo v Račenski dolini in v nižavi Grosupeljski trpeti in prestati moralo vsled velikega deževanja in po obširnih povodnjih. Leto za letom je voda preplavila 1000 do 1800 oralov v onem kraju in pogostoma se je zgodilo, da se je v enem letu po petkrat ponovila povodenj. Prosili so za pomoč vsako leto, toda zastonj, in šele l. 1886 se je neka mala svota dovolila, z katero se je posrečilo namen doseči. Deželni inženir gospod Hraskey je našel ono veliko jamo, katera je sedaj za 3 km razkrita in po kateri teče podzemeljski potok Šica. V to veliko jamo je imenovani gospod inženir napravil 4 prerov. Glavni prerov je velik tunel, kakor mi je inženir ravno danes med sejo v koridoru te zbornice pravil, in tako velik, da utegne požirati veliko reko. Ti štirje pre-

rovi bodo za prihodnost funkcionirali pri vsaki veliki vodi in povodenj ne bode več, ljudstvo je rešeno teh nezgod. Doslej se je bilo dovolilo sploh 7.300 gld. za to podjetje in porabilo se je 5.300 gld., ostane torej še okoli 2.000 gld. za prihodnja dela in tu bi nastalo skorej vprašanje: za kaj še, ker je glavni namen že dosežen; namreč osuševanje plodnih tako zvanih mokrin v Kopanjski fari in blizu Grosupeljske občine. Odgovor bi bil ta, da je pač bati se še onih povodenj, ki nastanejo hvala Bogu bolj redkoma, namreč o pomladanskih časih, kadar se taja sneg, kadar privro valovi iz gor in kadar se ob enem oblaki trgajo, kakor se je to letos pomladi godilo. Gospod Hraskey mi je danes tudi pravil, da za to še ne ve, ali bi bilo dovršeno delo — kar je namreč doslej dovršene — zadostno za take izredne slučaje ali ne, in upravni odsek je bil tega mnenja, ker je že naprej to mislil, da je kaj takega mogoče, naj bi se čakalo do prihodnje pomladi, da bi utegnil gospod inženir Hraskey opazovati meteriološki prikazni, katere je tukaj treba opazovati, in potem šele videl, kaj še treba storiti za osuševanje mokrin. Za svojo osebo moram reči, meni je ta misel prav ustregla, namreč misel, naj se počaka, da se bode pokazalo, ali še kaj treba dovoliti ali ne, ali bode ostalih 2.000 gld. zadostovalo ali ne, ali bode treba privoliti še kaj novega iz deželnega zaklada, posebno ker vemo, da je to podjetje močno konsumiralo skorej ves čas gospoda inženirja Hraskega, tako, da mu je malo časa preostalo n. pr. za Vagenšpergersko cesto. Tudi bi želel, da bi mu še letos kaj časa ostalo, da bi preiskoval vse potrebno za projektirani most pri Radečah; se ve da, vse se ne da ob enem storiti, in je tudi edino le moja osebna želja bila, da bi bilo mogoče že letos poročati o mostu pri Radečah. Gospodarski odsek pa se je oziral le na to, kar je neobhodno potrebno, namreč skrbeti po vsej previdnosti za dovršitev že pričetega dela v Račenski dolini in zatorej nasvetuje slavnemu zboru sledeči predlog:

Slavni zbor naj sklene: Deželni odbor se pooblašča, da sme edino le za ona dela, ki so neobhodno potrebna in neodloživa za osuševanje doline Račenske, vporabiti primeren znesek od svote, katera bo za hidrotehnična dela določena v proračunu deželnega zaklada za l. 1889.

Poslanec Hren:

Kakor je častitim gospodom znano, je slavni deželni zbor v preteklem zasedanju, dné 17. januarja t. l., rešujé prošnjo prebivalstva okraja Radeškega, da bi se napravil stalni most med Radečam in Zidanim Mostom, povoljno rešil s tem, da je svojo podporo obljubil temu podjetju in da je naložil deželnemu odboru, naj že popred izdelane načrte v tehničnem in troškovnem oziru po svojih tehnikah da pregledati, ter do prihodnjega zasedanja deželnemu zboru o dognanih poizvedbah poroča in primerne predloge stavi. Doslej, častita gospoda, takega predloga nikjer ne nahajamo in bati se je, kakor sem vsaj poizvedel, da ga tudi letos ne bode. To pa je razvidno in sam rad priznavam, da tega še ni bilo mogoče dovršiti, ker nam je ravno gospod poročevalec povedal, da je bil gospod deželni tehnik Hraskey celo letošnje poletje z drugim delom tako obložen, da mu ni bilo

mogoče se lotiti tega dela. Kakor je že gospod poročevalec omenil, bi bilo želeti, da bi se gospodu Hraskemu omogočilo, lotiti se skorej tudi drugih mu naročenih poslov, posebno dela gledé mostu Radeškega in Vagenšperske ceste. Kolikor vem, gospod Hrasky doslej o mostu pri Radečah še ničesar ni delal. Usojam si torej častitega gospoda deželnega glavarja naprositi, naj omogoči deželnemu tehniku Hraskemu, da se še letos loti tega dela, in se že letos, ker je zarad plitvega stanja Savske reke ravno sedaj ugoden čas za dotično preiskovanje, odpošlje k temu delu.

Deželni glavar:

Na to ravno slišano vprašanje meni ni mogoče preciznega odgovora dati gospodu poslanču Hrenu. Toliko povem, da ima naš tehnični urad mnogo več dela, nego mu je mogoče rešiti. Med tem je mnogo že početega dela, ki se mora zvršiti, ako nam vreme ostane ugodno. Ako pa bi bilo mogoče, da se ravno izrečeni želji gospoda poslanca Hrena ugodi še to jesen, bom jaz prvi, ki bode to zagovarjal. V tem smislu upam, se bode gospod poslanec zadovoljil z mojim odgovorom in prosim, to vzeti na znanje.

Želi še kdo besede k točki, katero imamo v obravnavi, namreč poročilo deželnega odbora gledé osuševalnih del v dolini Račenski?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker se nihče ne oglasi in tudi gospod poročevalec odpove besedi, preidemo k glasovanju. Prosim torej gospode, ki pritrde predlogu upravnega odseka, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Preidemo k 9. točki dnevnega reda.

9. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji občine Loški Potok za izločitev iz Ribniškega sodnega okraja in združenje z Ložkim sodnim okrajem.

9. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeinde Laferbad um Ausscheidung aus dem Gerichtsbezirk Reifnitz und Einreihung in den Gerichtsbezirk Laas.

Poročevalec Hren:

Slavni zbor! Tekom lanskega zasedanja deželnega zbora se je bila izločila prošnja občine Draga, da bi se izločila iz Kočevskega sodnega, oziroma političnega okraja in pridružila Ložkemu okraju. S tisto prošnjo se je veleslavni deželni zbor v V. seji pečal, ter jo z najtoplejim priporočilom odstopil visoki c. kr. vladi v dobrohotno uvažanje, ker po obstoječih zakonih nima odločevati deželni zbor nego vlada sama in ima deželni zbor samo nalogo, svoje mnenje ob obsegu, oziroma o spremembah takih sodnih okrajev izražati.

Ravno tista prošnja in rešitev njena je bila povod, da se je sedaj tudi sosedna občina „Loški Potok“ obrnila do slavnega zbora z enako prošnjo, namreč da bi se izločila iz sodnega Ribniškega okraja in pridružila Ložkemu okraju. Razlogi, na katere se prošnja občine Loški Potok naslanja, so bistveno enaki, kakor so bili oni, s katerimi se je podpirala prošnja občine Draga. Ali upravni odsek, ki se je gotovo ravno tako dobrohotno pečal s to prošnjo, kakor lani s prošnjo občine Draga, v njej ni najdel zadostnih pogojev, da bi se mogla ta prošnja že danes rešiti definitivno. Prvič se nahaja v obsegu občine Loški Potok tudi vasica Tabor, ki pa v navzoči prošnji ni omenjena, torej ne vemo, ali občina želi, da se samo vse druge izrekoma navedene vasi: Malilog, Retje, Šegova vas, Srednavas, Hrib in Travnik izloče ter pridružijo Ložkemu okraju ali tudi vas Tabor, ki v prošnji ni navedena. Drugič ne nahajamo v prošnji, ki pač pravi, da imajo prebivalci občine Loški Potok boljše in bližje pot v Lož, kakor v Ribnico, navedenih daljav na eno ali drugo stran, ni povedano, kako daleč imajo posamezne vasi v Lož, kako daleč v Ribnico. Ravno v tem smislu se posebno razlikuje sedanja prošnja od one lanskega leta na korist občine Draga. Tam je bilo izrečno povedano, da je Draga od Kočevja oddaljena celih 70 km; to pa je strašanska daljava, katere z vozom ni drugače premagati, kakor da se vse ozemlje Ribniškega okraja dvakrat prekorači. Lega občine Draga in njena oddaljenost od Kočevja sta bila glavni povod, da se je deželni zbor nemudoma izrazil za to, da se ista prošnja usliši. Kar se pa tiče sedanje prošnje, zvedel sem iz zanesljivega vira, da oddaljenost posameznih vasic občine Loški Potok do Ribnice znaša največ 24—25 km, torej komaj $\frac{1}{3}$ daljave, ki je prej ločila občino Draga od sodnega okraja Kočevskega. Gotovo pa se je tudi ozirati na to, da sama prosta želja, ako ni posebno utemeljena, ne more biti merodajna pri razdelitvi bodi si občinskih, še menj pa sodnih mej. Merodajni morejo biti le razlogi, kateri so v dejanskih razmerah in zaresnih potrebah utemeljeni. Ker pa v nazočej prošnji téh potrebnih podatkov ne nahajamo, jo po mnenji upravnega odseka deželni zbor danes ne more rešiti definitivno; pa tudi ne odbiti, ker je vendar mogoče, da bi po natančnejih poizvedbah kazalo tudi to prošnjo s priporočilom odstopiti slavni vladi. Kaže torej, da se izroča prošnja v daljno poizvedovanje deželnemu odboru, ki naj preiskuje, ali so v njej navedeni razlogi utemeljeni, in ali je želja prosilcev opravičena, in če tudi ni morda drugih ovir, namreč v uradnem ali poslovnem oziru ker bi se izločilo blizu 2600 prebivalcev iz okraja Ribniškega, kar bi pa znalo tako vplivati na razmere sodnega osobja tu ali tam, da morda tudi iz tega razloga ne bi bilo mogoče prošnje podpirati. Upravni odsek torej nasvetuje:

Slavni zbor naj sklene:

Prošnja občine Loški Potok, da se izloči iz Ribniškega sodnega okraja ter pridruži sodnemu okraju Ložkemu, se izroča deželnemu odboru z nalogom, naj razloge, na katere se prošnja opira, natanko preišče ter poizveduje in deželnemu zboru do prihodnjega zasedanja poroča, jeli so navedeni razlogi dejansko utemeljeni in v prošnji izražena želja dejansko opravičena.

Abgeordneter Deschmann:

Die vom Herrn Berichterstatter angeführten Gründe sind so durchschlagend, daß wir nicht erst die Zuweisung dieser Petition an den Landesausschuß, sondern deren sofortige Abweisung zu beschließen hätten. Die Entfernung des Laferbacher Thales von Reifnitz ist keine so große, daß von einem dringenden Bedürfnisse der Gemeinde wegen Ausscheidung aus diesem Gerichtsbezirke die Rede sein kann. Daß die Distanzen keineswegs bedeutend sind, beweist ja ein flüchtiger Blick auf die Karte. Der Gerichtsbezirk Reifnitz selbst aber würde eine Herabminderung der Einwohnerzahl erfahren, wenn Laferbach zum Gerichtsbezirke Laas käme. Wozu den Landesausschuß mit unnützen Erhebungen überhäufen.

Ich beantrage daher, daß die Petition abgewiesen werde.

Poročevalec Hren:

Nisem sicer nikakor pooblaščen v imenu upravnega odseka pritrditi nasvetu gospoda Deschmanna; toliko pa smem konstatovati, da se je v upravnem odseku predlog, katerega sem naznanil in priporočal slavnemu zboru, storil le z ozirom na prebivalstvo občine Loški Potok, da bi se ne mislilo, da se ž njim menj blagohotno ravna, kakor s prebivalstvom občine Draga. Le zaradi tega predlaga upravni odsek še daljne poizvedbe.

Deželni glavar:

P Reidemo k glasovanju. Najpred bomo glasovali o spreminjalnem predlogu gospoda poslanca Deschmanna, ki meri na to, naj se prošnja precej odbije. Prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet, torej odpade glasovanje o predlogu upravnega odseka.

Prestopimo k sledeči točki dnevnega reda.

10. Priloga 50. Poročilo upravnega odseka o načrtu zakona, s katerim se prenareja zakonito določilo o tistih, ki so oproščeni, da ne plačujejo pristojbine za lovsko karto (k prilogi 33.).

10. Beilage 50. Bericht des Verwaltungsausschusses über den Gesetzentwurf betreffend die Abänderung der gesetzlichen Bestimmung über die Befreiung von der Entrichtung der Jagdkartengebühr (zur Beilage 33).

Poročevalec Kersnik:

Ker ste obe prilogi že dalje časa v rokah častitih gospodov, prosim, da me oprosté čitanja teh prilog in se preide precej v razpravo.

Deželni glavar:

Mislím, da zoper to ne bode ugovora. Otvarjam splošno razpravo. Želi kdo besedo?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, preidemo v nadrobno razpravo. Prosim gospoda poročevalca, da poroča.

Poročevalec Kersnik:

Pri členu I. je upravni odsek pre naredil le dve, oziroma tri besede, namreč v prvi vrsti tretjega oddelka se je spremenilo „določi“ v „določuje“ in v zadnjem odstavku se je spremenilo v uvodu namestu „Ako se v tem oziru ne doseže dogovor med političnim okrajnim oblastvom in med deželnim odborom“, tako: „Ako se v tem oziru ne dogovorita politično okrajno oblastvo in deželni odbor“.

Člen I se bode potem glasil:

Člen I.

§ 6. zakóna z dné 17. aprila 1884. leta, dež. zak. št. 9, je v svoji dozdanji besedi razveljavljen in se mora odslej glasiti takó:

§ 6. Oproščeni so, da ne plačujejo pristojbine za lovsko karto: za varstvo lova neizogibno potrebno zapriseženo nadzorno osebje, učenci nižjih gozdarskih šol in gozdarski vajenci (praktikantje) med dóbo svojega šolanja, oziroma učenja.

Politično okrajno oblastvo določuje z ozirom na razsežnost in na tálné razmere lovskega ozemlja, kakor tudi z ozirom na večjo ali manjšo nevarnost poškodbe dotičnega lova po dogovoru z deželnim odborom za vsako lovsko ozemlje občine, kakor tudi za vsako samosvoje lovsko ozemlje zemljiškega posestnika največje število lovskega nadzornega osebja, ki je oproščeno, da ne plačuje pristojbine za lovsko karto.

Ako se v tem oziru ne dogovorita politično okrajno oblastvo in deželni odbor, pristája konečno veljavna razsodba policičnemu deželnemu oblastvu.

Artikel I.

Der § 6 des Gesetzes vom 17. April 1884, Z. G. B. Nr. 9, tritt in seiner gegenwärtigen Fassung außer Kraft und hat künftighin zu lauten:

§ 6. Von der Entrichtung der Tage für die Jagdkarte sind befreit: das zum Schutze der Jagd unentbehrliche, beeidete Aufsichtspersonale, die Schüler der niederen Forstschulen und Forstpraktikanten während ihrer Studien, beziehungsweise Lehrzeit.

Die politische Bezirksbehörde bestimmt mit Rücksicht auf die Ausdehnung und die Terrainverhältnisse des Jagdgebietes, sowie auf die größere oder geringere Gefahr einer Jagdbeschädigung im Einvernehmen mit dem Landesausschusse für jedes Jagdgebiet einer Gemeinde, wie auch für jedes selbstständige Jagdgebiet eines Grundbesitzers die Maximalzahl des von der Jagdkartengebühr befreiten Jagdaufsichtspersonales.

Kommt diesfalls das Einvernehmen zwischen der politischen Bezirksbehörde und dem Landesausschusse nicht zu Stande, so steht die endgiltige Entscheidung der politischen Landesbehörde zu.

Deželni glavar:

Želi kdo besede k ravno prečitanemu predlogu upravnega odseka gledé člena I.?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Prosim gospode, ki pritrdé predlogu upravnega odseka, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Poročevalec Kersnik:

(Bere člen II. in III. ter naslov in uvod iz priloge 33, ki obveljajo brez debate. — Sieht Artikel II. und III., Titel und Eingang aus Beilage 33, die ohne Debatte genehmiget werden.)

Nasvetujem, da se preide precej v tretje branje.

Deželni glavar:

Prosim gospode, kateri ravnokar v drugem branji sprejetemu zakonskemu načrtu pritrdé tudi v tretjem branji, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Zakon je sprejet tudi v celoti in s tem je rešen prvi predlog upravnega odseka. Drugi predlog upravnega odseka se glasi:

2. Deželnemu odboru se naroča, da temu načrtanemu zakonu izprosi Najvišje potrjenje.

2. Der Landesausschuß wird beauftragt, die Allerhöchste Sanction dieses Gesetzentwurfes zu erwirken.

Prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in s tem rešena ta točka dnevnega reda.

11. Priloga 51. Poročilo upravnega odseka o načrtu zakona o prepovedanem lovskem času (k prilogi 31.).

11. Beilage 51. Bericht des Verwaltungsausschusses über den Gesetzentwurf betreffend die Schonzeit des Wildes (zur Beilage 31.).

Poročevalec Kersnik:

Tudi te priloge ste že dalje časa v rokah častitih gospodov in zato prosim, da sem sedaj oproščen čitanja poročila upravnega odseka in se stopi precej v obravnavo.

Deželni glavar:

Želi kdo v splošnjem razgovoru besede k tej točki dnevnega reda?

Poslanec Kavčič:

V tej stvari se mi zdi potrebno, nekoliko omeniti, ker skorej vsako leto pride več ali menj razgo-

vora zaradi lova, da bi skorej mogel misliti, da se bode kaj ukrenilo v tej slavni zbornici ter zvršilo v veliko korist občanov, tega pa nikakor ne zapazimo.

Napravila se je postava, katera določuje, kako se mora lov v najem dajati in da ima politično oblastvo pravico, po zaslišanji občin dajati lov nad 5 let v najem. Toda s tem, ako se pri nas gleda, da se veliko divjačine ima, se občinam mnogo več škoduje nego koristi. Ko bi se vsakih pet let dajal lov v zakup, bi bila zakupnina gotovo večja, ako pa se podaljša proti volji dotične občine, nima ta nobene koristi v tej zadevi. Tako se je zakup vršil v našem okraji. Lovski okrogi so se vse drugače sestavili, kakor poprej. V minulemu letu so se pri tem zakupu oddajale skupno cele katastrske občine, popred pa so bile razdeljene. Tako n. pr. Postojnski okraj na tri: Zagonski, Starovaški in Postojnski lov. Letos se je vse to izklicalo pod imenom Postojnski lov. Popred je znašal Postojnski lov le 53 gld., sedaj je obljubil knez Windischgrätz 100 gld., Starovaški lov pa je znašal popred 13 gld. in Zagonski 31 gld., vsega skupaj 97 gld., torej se je sedaj le za 3 gld. več obljubilo, kakor popred. Da bi se pa dajal lov v zakup brez javne dražbe, proti temu je Postojnski občinski odbor odločno protestiral. 19 odbornikov je bilo v seji, 14 jih je bilo proti temu, da se da lov pod roko ter so želeli, naj se da javno v najem. Nek zakupnik je obljubil 200 gld. brez javne dražbe, občinski odbor pa je bil mnenja, da, ako se lov dá dražbinim potom v zakup, je mogoče, da bode zakupnina znašala do 300 gld. na leto. Ako pa ostane tudi le pri 200 gld., ima občina Postojnska v 5. letih 500 gld. zgube, če se dá knezu Windischgrätzu lov za 100 gld. Gledati je pa tudi treba na to, da bode zanaprej dobivala občina Starovaška, ki je imela doslej od lova 13 gld. na leto, le 9 gld. in nekaj krajcarjev, Zagon, ki je dobival doslej 31 gld., imel bode zanaprej le 9 gld. in nekaj krajcarjev, ker njihov obseg znaša: Starovaški 410 in Zagonski 419 oralov v razmeri s Postojno, ki ima 3327 oralov, bodo torej Zagonci in Starovaščani menj dobivali, kakor popred. Obžalovati je, da se pri nas tako samovoljno ravna. Občine se pritožujejo: lov je naš, pa še govoriti in odločevati v tem ne smemo. Pritožbe so se poslale v Ljubljano, prišle so odtod nazaj v Postojno, tam pa zopet običale. Povprašal sem pri dotičnem gosp. poročevalcu, tam pa se mi je reklo, da moram povprašati pri glavarstvu, kjer, kakor se ve, naše občine dosežejo tako malo kakor nič. Želeti bi bilo, da bi visoka vlada v takih zadevah občine podpirala, ne pa jih popolnoma prezirala. Ako bode mnogo divjačine in ve občina, da pride dober zakupnik, bode nasvetovala, naj politična oblast da lov javno v zakup in če bode politično oblastvo poslušalo dotične občine, bode jim veliko koristilo in pošteno ustreglo. To je želja naših občin.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Splošna razprava je sklenjena in dam besedo gospodu poročevalcu.

Poročevalec Kersnik:

Nasproti opazkam častitega gospoda predgovornika nimam sicer ničesar omeniti, ker se ne tičejo toliko načrtanega zakona, katerega imamo v razpravi, nego več zakona, katerega smo sklenili pred dvema leti. Kako se sedaj ravna na Notranjskem z nekaterimi občinami, gledé podaljšanja lovskega časa, to je naravna posledica tistega zakona, pa mislim, da je pravo ravnanje odvisno od takta okrajnih poglavarstev, oziroma tam merodajnih oseb, in nadejam se, da se bode tako postopalo tudi nasproti opravičenim pritožbam prizadetih občin.

Deželni glavar:

Preidemo v nadrobno razpravo in prosim gospoda poročevalca, da bere § 1.

Poročevalec Kersnik:

(Bere § 1. iz priloge 51. — Vlešt § 1 aus Beilage 51.)

Pri tem moram omeniti tiskovne pomote. Za poljske in planinske zajce predlaga namreč upravni odsek prepovedani čas od 16. januarja do 15. septembra, torej naj se popravi v poročilu upravnega odseka, na prvi strani priloge 51. „od 1. januarja“ v „od 16. januarja“, da bode v soglasji z načrtanim zakonom.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Abgeordneter Baron Taufferer:

Seitdem in Krain im Jahre 1874 ein neues Wildschonengesetz unter Mitwirkung bekannter Jäger beschlossen wurde, hat sich die Hochgebirgsjagd in Oberfrain bedeutend gehoben. Bis zum Jahre 1874 war der Stand der Gemsen in Oberfrain ein sehr schwacher, jetzt ist er so gut, daß ich fast sagen möchte, die dortigen Reviere könnten sich mit jenen Kärntens und Steiermarks messen. Das war die Folge des früheren guten Wildschonengesetzes und der Bemühungen seitens weniger guter Jäger, welche mit großen finanziellen Opfern der Hebung der Hochgebirgsjagd sich gewidmet haben. Wenn wir nun aber ein neues Wildschonengesetz haben müssen, so ist mir der Entwurf des Landesauschusses lieber, als der des Verwaltungsausschusses, zu welchem letzterem ich einige Änderungen in Vorschlag zu bringen mir erlauben werde.

Der Landesauschuß hat Experten einvernommen und auf Grundlage ihrer Angabe den Entwurf des Gesetzes verfaßt. Wenn man schon bekannte und erfahrene Jäger einvernimmt, warum befolgt man dann nicht die Rathschläge der Majorität derselben, sondern trifft Bestimmungen, gegen welche sich mit Ausnahme eines Einzigen alle übrigen Fachmänner ausgesprochen haben. Die Majorität der Herren Experten hat sich bezüglich der Schonzeit der Gemsböcke für die Zeit vom 1. Februar bis 30. Juni ausgesprochen, nur Herr Landesforstinspector Goll hat eine längere Zeit, nämlich vom 1. Jänner bis 31. Juli beantragt. Der Landesauschuß

hat nun auch wirklich im Sinne der Majorität der Experten die Schonzeit für Gemsböcke vom 1. Februar bis 30. Juni beantragt, der Verwaltungsausschuß aber hält es für gut, auf den Rath eines Einzelnen hin, die Dauer der Schonzeit vom 1. Jänner bis zum 31. Juli zu verlängern. Der Hauptgrund, welchen der Verwaltungsausschuß dafür anführt, ist der, daß auch die benachbarten Kronländer Steiermark, Kärnten und das Küstenland eine längere Schonzeit für Gemsböcke haben, als wir. Ich möchte nur wissen, warum gerade Krain sich nach den anderen Ländern richten soll. Wir richten uns in anderen Dingen nicht nach denselben, warum sollen wir es gerade beim Wildschonengesetze thun? Wir haben eben andere Verhältnisse und demnach auch andere Bedürfnisse als die angeführten Länder und ganz besonders das Küstenland, welches ja bedeutend südlicher liegt. Wie ich schon früher bemerkt habe, haben die Experten beim Landesauschusse die Schonzeit für Gemsböcke vom 1. Februar bis 30. Juni beantragt. Dies scheint mir auch ganz genügend, denn vom Jahre 1874 her, hat der Stand der Hochgebirgsjagd fortwährend zugenommen, heute steht es damit ganz vortreflich, also wir brauchen diesfalls keine Änderung einzuführen. Ich kann auch gar nicht einsehen, warum der Gemsbock gerade im Juli nicht geschossen werden soll. Die Brunnzeit ist im Juli schon vorüber und die Brunstzeit fällt erst in den November. Dann kommen noch andere Umstände dazu. Die Gemsen ziehen im Juli tiefer in die Thäler herab, die Böcke trennen sich vom Rudel und eine Verwechslung des Gemsbockes mit der Gemse ist schwer möglich. Auch das Vieh, das aufgetrieben wird, befindet sich im Juli noch auf den tiefer gelegenen Weiden und kommt erst im August in die höheren Regionen der Alpen hinauf. Warum der Gemsbock ferner im Jänner nicht geschossen werden soll, ist mir ebenfalls nicht erklärlich. Die Brunstzeit fällt, wie schon erwähnt, in den November, dann trennt sich der Bock von der Familie. In Niederösterreich fällt die Schonzeit nicht in den Jänner, und doch wird dort die Hochgebirgsjagd mindestens gerade so gut gepflegt, wie hier. Ich habe darüber Umfrage gehalten, wie viele Gemsböcke in Krain in den Monaten Jänner und Juli geschossen werden und man sagte mir, „höchstens 20 in beiden Monaten zusammen“. Das ist gewiß keine so große Zahl, daß der Wildstand hiedurch geschädigt werden könnte, umso mehr, als das Abschießen der Böcke bei gehöriger Schonung der Gemsgaßen eine Verringerung des Gemstandes nicht veranlassen kann. Man wird mir einwenden, daß man die Schonzeit im Jänner jener der Nachbarprovinzen hat anpassen wollen. Das soll man aber dann durch ein Reichsgesetz thun, nicht durch ein Landesgesetz. Die Landesgesetze haben wir ja eben deshalb, um die in den einzelnen Ländern herrschenden Verhältnisse, Gewohnheiten und Bedürfnisse berücksichtigen zu können. Wir haben andere Verhältnisse als das Küstenland und deshalb brauchen wir uns nicht an dasselbe anzulehnen. Wenn im Berichte des Verwaltungsausschusses betont wird, daß die Verlängerung der Schonzeit für Gemsböcke schon deshalb angezeigt erscheine, weil bei der nach dem bisher bei uns in Geltung gestandenen Gesetze gestatteten Jagdfreiheit im Jänner und Juli zu befürchten sei, daß dadurch die kärntnischen und küstenländischen Wildddiebe verführt werden könnten, bei uns massenhaft die Gemsen zu schießen und zu vertilgen, so muß ich denn doch den Herrn Berichterstatter, welcher selbst ein

großer Jäger vor dem Herrn ist, fragen, ob er denn wirklich glaubt, daß die Raubschützen von Kärnten und dem Küstenlande durch unser papierenes Schongesetz sich veranlaßt sehen werden, die Gemsen zu schonen? (Zuvahna veselost. — Lebhaftige Heiterkeit.) Wenn so ein Raubschütz überhaupt dazu kommt, eine Gemse zu schießen, so wird er nicht erst nach unserem Schongesetze fragen, er wird schießen, wenn er nur kann, sei es nun Bock oder Gais. Die Besitzer der Jagden in Oberfrain werden ihr Wild schon selbst zu schonen und wenn nöthig, auch zu schützen wissen. Wenn diese Herren auf den Schutz unseres Gesetzes allein angewiesen sein werden, dann wird es in Oberfrain bald keinen Gemsbock mehr geben.

Ich erlaube mir daher zu §. 1 des Gesetzentwurfes den Abänderungsantrag zu stellen:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Unter der Aufschrift „I. za dlakasto divjačino — I. für Haarwild“ habe der 3. Absatz zu lauten: „Für Gemsböcke vom 1. Februar bis 30. Juni“ — „za divje kozle od 1. februvarja do 30. junija“; weiters habe der 6. Absatz zu lauten: „Für Rehgaife vom 1. Jänner bis 15. September, für Rehfische das ganze Jahr“ — „za srne od 1. januarja do 15. septembra, za srnačke in srnice vse leto“.

(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Poslanec Klun:

Slavni zbor! Kar se tiče časa za divje kozle, bi tudi jaz pritrjeval gospodu predgovorniku, nikakor pa se ne bi strinjati mogel s tem, da se srnački in srnice varujejo celo leto, ampak mislim, da naj ostane pri varstvenem času, namreč od 1. januarja do 15. septembra, kakor dozda. Ko bi se s tem, da bi se varovali celo leto, kaj pridobilo za pomnožitev te živali, bi tudi jaz pritrdil stavljenu predlogu; ali v istini se ne pridobi nič, nego to, da lovec, namestu da letos strelja srnačka, ki tehta 15—20 funtov, dobi drugo leto bolj težkega.

Tudi prepovedani čas za zajce, katerega nasvetuje odsek za dobo od 16. januarja do 15. septembra, bi morali spremeniti. Pogoste so pritožbe o škodi, katero zajec prizadeva, posebno gledé sadja. Zarad tega je bil lani čuti glas, naj se prepusti kot divja ropna živina, vsakteremu, naj jo strelja, komur se zljubi, da bi se uničila. Mislim torej, da gotovo nasprotuje interesom naših kmetovalcev in sadjerejcev, če se določi zajcu tako dolg prepovedan čas, kakor ga odsek nasvetuje, namreč od 16. januarja do 15. septembra. Mislim bi, da bo gotovo vsem največ ustrezno, ako se poprimemo srednje poti in ostanemo pri prepovedanem lovskem času, kakor doslej, t. j. od 16. januarja do 31. avgusta. Zatorej bi predlagal, naj se v tem oziru spremeni zadnja točka I. oddelka § 1.

Drugi moj nasvet gre na to, naj se gledé velike divje race ostane pri predlogu, katerega priporoča deželni odbor. Nasvet je bil modro prevdarjen in pre-mišljen od ljudí, ki dobro poznajo naše lovske in deželne razmere in so opravičeno za veliko raco nastavili prepovedani čas od 1. marca do 31. julija. Mesca julija se lahko zapazi, da so mlade račice še tako majhne, da jih lovski psi prav lahko ujamejo in uni-

čijo. Lovcu ni mnogo koristno, ako se mu dovoli, veliko raco streljati že v mescu juliju. Treba je torej, da se še nekaj časa varujejo. Izgovor, da race niso pri nas domače, ni opravičen. Race, ki se pri nas vale, tudi pri nas ostanejo in mesca avgusta jih bode vsakako še ravno tako lahko dobiti, kakor mesca julija.

Gledé divjih kozlov bi torej podpiral predlog gospoda barona Tauffererja, t. j. od 1. februvarja do 30. junija, za srnačke in srnice naj velja prepovedani čas od 1. januarja do 15. septembra, za poljske in planinske zajce pa od 16. januarja do 31. avgusta, za velike divje race od 1. marca do 31. julija.

V obče torej predlagam, naj se pridrži predlog deželnega odbora ter nasvetujem:

Pod napisom „I. za dlakasto divjačino — I. Für Haarwild“ naj zadnji odstavek slove: „za poljske in planinske zajce od 16. januarja do 31. avgusta“; — „Für Feld- und Alpenhasen vom 16. Jänner bis 31. August“; dalje naj pod napisom „II. Za divjo perutnino — II. Für Federwild“ 8. odstavek slove takole: „za velike divje race od 1. marcija do 31. julija“ — „Für Stodenten vom 1. März bis 31. Juli“.

(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Poročevalec Kersnik:

Kot lovec, kakoršnega me je nazival častiti gospod predgovornik baron Taufferer, bi moral prav za prav jako vesel biti, ako pomislim, kako optimistično stališče sta zavzimala obadva gospoda predgovornika gledé lovskih razmer na Kranjskem. Iz besed obeh gospodov bi lahko povzel vsak, ki nas ne pozna, da imamo divjačine dovelj in nam končno pravega zakona gledé prepovedanega časa še treba ni; na eni strani imamo tako izvrstne zakupnike lova, posebno na Gorenjskem gledé lova na divje kozle, da se je divjačina silo pomnožila ter ni treba nobene postave, ker tam sami pravo ukrenejo; na drugi strani pa imamo novo roparsko žival, ubogega zajca v deželi, ki hruške in jablane tako gloje, da ga treba pokončati — mit Rind und Regel!

Mislim, da gospoda Tauffererja trditev, da imamo toliko divjih kozlov na Gorenjskem, ni opravičena. Ta divjačina ni tako razširjena pri nas, posebno po Kamniških planinah ne, kar vem iz autopsije, da res treba tu omejiti lovskega časa, in jaz bi, gledé na to, da so razmere na Štajerskem, Koroškem in Tolminkem slične našim in je tem sosedom po godu takov lovski čas, kakor ga nasvetuje upravni odsek, vprašal, zakaj bi nam ne bil? Trdi se: zakaj bi se mi Kranjci ravno po njih ravnali? Jaz pa vprašam: zakaj se po dobrem vzgledu ne bi ravnali? Sklicevalo se je na Gorenje Avstrijsko postavlo, ki se je tudi v odseku večkrat navajala, da imam skoro sum, da se je tudi predlog deželnega odbora prepisal iz Dolenje Avstrijskega zakona. Zakaj tako daleč segati, ko imamo blizu kaj dobrega, po katerem se lahko ravnamo.

Kar se tiče opomnje gospoda Tauffererja, ki se je obračala proti opazki v poročilu upravnega odseka, da bodo drugi sosedje iz Koroškega, Tolminkskega in Štajerskega v tistem času, ako pustimo julij in junij divjim kozlom, lože segali sem, mislim, da je temu

nasproti le moja trditev opravičena, ker lovski tatovi to, kar sedaj tam ali pri nas postreljajo, — in lovskih tatov nikjer ne manjka — lože poprodajo, z izgovorom, da je divjina iz Kranjskega, kjer ni prepovedanega lovskega časa. Zato je dober odsekov predlog.

Kar se tiče opazk gospoda Kluna gledé zajca, da je tako roparska žival, vender častiti gospod menda sam ne misli prav resno na istinitost te trditve. (Veselost. — Weiterfeit.) Upravni odsek se je ravnal po načelu, da mora človek tudi pri lovu človek biti. Mesca septembra se postreli mnogo nosečih in še doječih zajk; res, poreklo se mi bode, da se dobe take še mesca novembra; mesca septembra pa jih je gotovo več, kakor mesca oktobra ali novembra.

Gospod poslanec Klun nadalje predlaga spremembo predloga upravnega odseka gledé divjih rac. Gospoda, to se pravi stotake skoz okno metati, pri krajcarjih pa štediti. Upravni odsek je bil mnenja, da je divji raci, kakor kažejo zakoni vseh drugih avstrijskih dežel, ki so se gotovo tudi uravnali na podlagi izrekov zvedencev, primeren 1. julij kot konec prepovedanega časa. Ona se pari že marca oziroma začetkom aprila meseca. Ugovarjalo se mi bode, da so se naši zvedenci izrazili drugače. Imam drugo avtoriteto, namreč Brehm-a za se, in ta mi je več vredna, kakor mnenje zvedencev, katere je vprašal deželni odbor, in o katerih se tajno pravi, da jeden ni pravi lovec, da drugi hodi samo na divje kozе, ostala dva pa se tudi za račji lov ne brigata. Brehm mi je torej v tem oziru opravičeno večja avtoriteta.

Predloga gospoda barona Tauffererja gledé srnačkov in srnic v imenu odsekov podpirati nisem pooblaščen, za svojo osebo pa bi ga toplo priporočal.

Poslanec Detela:

Gospod poročevalec pravi, da ima deželni odbor na sumu, kakor da bi bil načrt te postave prepisan po Nižavstrijskem zakonu. Temu moram kot poročevalec deželnega odbora oporekati in prosim gospoda poročevalca Krsnika, naj primerja prepovedane lovske čase za Nižavstrijsko in Kranjsko in videl bode, da so velike razlike. Tako je na pr. na Nižavstrijskem za srnjake prepovedan lovski čas le meseca marca in aprila, pri nas na Kranjskem pa od 1. februarja do 31. maja, za divje kozle predlaga deželni odbor v načrtu te postave, prepovedani čas od 1. februarja do 30. junija, na Nižavstrijskem se pa začnjenja prepovedani čas že 1. januarja i. t. d. Poročevalec deželnega odbora se je torej držal izrekov zvedencev, ki so najbolj vešči, kaj je za Kranjske razmere v tej zadevi potrebno, pa tudi drugih postav, kakor Štajerske, ki je iz klimatičnih in drugih ozirov Kranjski primernejša nego Nižavstrijska.

Deželni glavar:

Sklenem razpravo o § 1. in preidemo k glasovanju. Glasovali bomo po oddelkih.

(Uvodni odstavek ter prvi in drugi odstavek pod napisom I. obveljata. — Eingang und Abſatz 1 und 2 aus der Überschrift I. werden angenommen.)

Pri odstavku tretjem bomo glasovali o spreminjalnem predlogu gospoda poslanca Tauffererja, naj se glasi ta odstavek „za divje kozle od 1. februarja do 30. junija“ — „für Gemshöde vom 1. Jänner bis 31. Juni“ to je tako, kakor je predlagal deželni odbor. Prosim gospode, kateri preminjalnemu predlogu gospoda poslanca Tauffererja pritrdé, naj ustanejo.

(Se odkloni. — Wird abgelehnt.)

Predlog gospoda barona Tauffererja je odklonjen.

Torej glasujemo o predlogu upravnega odseka. Prosim gospode, ki temu pritrdé, naj blagovolé ustati. (Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

(4. in 5. odstavek obveljata po predlogu odsekov. — Der 4. und 5. Absatz werden nach dem Ausſchuſsantrage angenommen.)

Pri šestem odstavku glasovati nam je najpred o spreminjalnem predlogu gospoda poslanca Tauffererja, ki slove: „za srne od 1. januarja do 15. septembra, za srnačke in srnice vse leto — für Rehgaiſe vom 1. Jänner bis 15. September, für Rehtige daſ ganze Jahr.“ Prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé vstati.

(Se odkloni. — Wird abgelehnt.)

Predlog je padel.

Torej glasujemo o predlogu upravnega odseka. Prosim gospode, kateri mu pritrdé, naj ustanejo.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je obveljal.

Pri zadnjem odstavku stavil je gospod poslanec Klun spreminjalni predlog naj se glasi: „za poljske in planinske zajce od 16. januarja do 31. avgusta.“ — „für Feld- und Alpenhaffen vom 16. Jänner bis 31. August.“ Prosim gospode, kateri pritrdé temu predlogu, naj obsedé.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet, torej odpade glasovanje o predlogu upravnega odseka.

Preidemo k drugemu oddelku § 1. pod napisom II., pri katerem bode zadostovalo, ako glasujemo o cellem oddelku izvzemši odstavek 8., h kateremu je stavil gospod Klun spreminjalni predlog. Prosim torej gospode, kateri pritrdé drugemu oddelku § 1. pod napisom II. izvzemši odstavek 8, kakor ga nasvetuje upravni odsek, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je obveljal.

K odstavku 8. predlaga gospod Klun, naj se glasi: „za velike divje race od 1. marca do 31. julija.“ — „für Stodenten vom 1. März bis 31. Juli.“

Prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj obsedé.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je obveljal.

Preidemo k § 2.

Poročevalec Kersnik:

(Bere § 2. iz priloge 51. — Sieht § 2 aus Beilage 51.)

Poslanec Klun:

Kot posledica ravno sklenjene spremembe, da prepovedani lovski čas za zajce traja od 16. januarja do 31. avgusta, se mora tukaj spremeniti zadnji oddelek tako, da se reče „V dobi od 16. januarja do 31. avgusta . . .“ — In der Zeit vom 16. Jänner bis 31. August . . .“

Predlagam torej, naj se sprejme ta sprememba. (Se podpira. — Wird unterstüßt.)

Poročevalec Kersnik:

Sprejem tega nasvetovanega predloga je naravna posledica tega, da se je prej sklenilo prepovedani čas omejiti do 31. avgusta in zaradi tega se ne morem temu predlogu ustavljati. Omenjam le, da je vsled tiskovne pomote v drugem oddelku tega paragrafa v slovenskem tekstu izostala beseda „sledniki“, katera se mora vrniti za besedami „z lovskimi psi“, prosim da se to popravi, ter reče: „z lovskimi psi sledniki (braki)“.

Deželni glavar:

Glasovali bomo o § 2. s spremembo, katero nasvetuje gospod poslanec Klun in katerej se je pridružil tudi gospod poročevalec. Prosim gospode, ki se zlagajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je obveljal.

Poročevalec Kersnik:

(Bere §§. 3—10, uvod in naslov zakona, ki obveljajo brez debate. — Sieht §§. 3—10, Eingang und Titel des Gesetzes, welche ohne Debatte angenommen werden.)

Deželni glavar:

S tem je končano posvetovanje celega načrta. Prosim, da se sedaj, ko je ta zakon sprejet v na-

drobni razpravi, preide tudi precej na glasovanje o celoti, ako ni ugovora.

(Ni ugovora. — Es wird kein Widerspruch erhoben.)

Ker ni ugovora, prosim, naj gospodje, ki ravnokar sklenjenemu načrtu zakona o prepovedanem lovskem času pritrdé v celoti, blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Načrt zakona je sprejet v celoti in s tem rešen prvi predlog upravnega odseka.

Preidemo k drugemu predlogu upravnega odseka, ki se glasi:

„Deželnemu odboru se naroča, da temu zakonskemu načrtu izprosi Najvišje potrjenje.“

„Der Landesausschuß wird beauftragt, die Allerhöchste Sanction dieses Gesetzentwurfes zu erwirken.“

Prosim gospode, ki pritrdé drugemu nasvetu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Tudi ta predlog je sprejet in s tem je rešena 11. točka dnevnega reda.

Za besedo se je oglasil gospod poslanec Klun.

Poslanec Klun:

Ker je točka 12. v tesni zvezi z 13., 14. in 15. točko dnevnega reda in bi se morale vse skupaj obravnavati, za kar bi več časa potrebovali, predlagam konec današnje seje.

Deželni glavar:

Ker so navedeni razlogi utemeljeni, se pridružim temu predlogu tudi jaz ter določujem prihodnjo sejo za ponedeljek 1. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom:

(Glej dnevni red prihodnje seje. — Siehe Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Sklepam sejo.

Konec seje ob 2. uri 15 minut popoldne. — Schluß der Sitzung um 2 Uhr 15 Min. nachmittag.

